

F321

E 9009914

Tržno-policijski predpisi za prodajo mleka in mlečnih izdelkov.

§ 1.

1.) Kdor hoče v Ljubljani prodajati, shranjevati ter izdelovati mleko ali rediti krave v to svrhu, ima, predno prvič vpelje mleko ali predno odpre mlekarno, javiti mestnemu magistratu, od kod dobiva mleko in mlečne izdelke in kje jih hoče shranjevati, izdelovati in prodajati.

2.) Zglasiti se mora tudi vsaka izprememba glede prodaje, shranjevanja in izdelovanja mleka, kakor tudi glede hleva.

3.) Prijaviti se ima to na posebnih prijavnica, ki jih je dobiti in oddati v uradu mestnega tržnega nadzorstva. Tam se tudi dobi proti povračilu tiskarskih stroškov izvod teh predpisov.

§ 2.

1.) Za mlečni promet določeni prostori se lahko uporabljajo v ta namen, če jih je pregledala komisija ter jih našla sposobne za ta namen, nakar da mestni magistrat uporabno dovoljenje.

2.) Lokal, kjer se prodajajo, izdelujejo ali shranjujejo mleko in mlečni izdelki, mora biti tako svetel, da pride vanj zadosti dnevne svetlobe. Ta prostor mora biti suh, zračen, hladen in kar najbolj snažen. Zidovi morajo biti do višine 2 metrov tako ometani, da se dajo umivati. Mlekarna mora imeti tudi še primerno pripravo za ohlajevanje mleka in za ventilacijo prostora.

3.) Prepovedano je postavljati mleko ali mlečne izdelke v prostore, kjer prebivajo ali spe ljudje ali v prostore, ki so s spalnico v zvezi. Tudi niso dovoljeni prostori v bližini stranišč.

4.) Prepovedano je v mlekarni spravljati stvari, ki bi lahko škodovale mleku. Ne sme se prodajati v mlekarnah dišečih snovi kakor: petroleja, slanikov, i. t. d. Tudi se v njo ne sme spravljati obleke.

5.) Razven mleka in mlečnih izdelkov se smejo v istem lokalu prodajati in shranjevati le še kruh, med v zaprtih posodah in pa jajca. Vendar pa se sme te stvari prodajati le v taki množini, da mlekarna ne izgubi svojega značaja.

6.) Mlečna posoda naj bo v mlekarni vedno zaprta. Pokrita je tudi lahko s čisto belo ruto ali s finim sitom, da ne pada v mleko prah in ne silijo vanj žuželke.

7.) Ljudje, ki imajo izpuščaje, gnoječe se rane, ali druge gnjusne bolezni; dalje osebe, ki boleajo na jetiki, kašljajo in pljujejo, ne smejo niti krav molzti, niti sicer imeti kaj opraviti z mlekom. Tudi ne smejo čistiti mlečnih posod.

8.) Ako zboli oseba, ki je v hiši mlečnega trgovca ali mlečnega producenta na koleri, legarju, kozah, ošpicah, oslovskem kašlju, griži,

jetiki, davici, otrpnjenju tilnika, kugi na ustih, mora trgovec ali posestnik poleg običajnih in predpisanih prijav v teku 12 ur v smislu odloka notranjega ministerstva z dne 13. dec. l. 1888. št. 20.604., tudi še vse potrebno ukreniti, da je izključen vsak stik bolnika in onih, ki mu strežejo z mlekom in mlečnimi izdelki, sicer lahko mestni magistrat mlekarno takoj zapre. Tudi lahko prepove prodajati mleko iz krajev, kjer so po izjavi mestnega fizikata za zdravje nevarne razmere, kakor tudi iz krajev, kjer divjajo kužne bolezni.

9.) Po mlekarnah morajo biti posode za mleko tako postavljene, da lahko vsakdo vidi na njih napise koliko meri posoda.

10.) Prodajalci mleka imajo kar najsnažnjeje ravnati z mlekom in vse stvari, ki se lahko dotikajo mleka, morajo biti snažne. V prostorih, kjer bi se teh predpisov ne upoštevalo, lahko mestni magistrat takoj prepove prodajo mleka in mlečnih izdelkov.

11.) Iz prav posebno važnih razlogov lahko dovoli mestni magistrat pri že obstoječih mlekarnah izjeme in sicer še dve leti po uveljavljenju teh predpisov.

12.) V prodajalni mleka mora viseti na vidnem prostoru izvleček te odredbe. Dobiti ga je pri mestnem magistratu v uradu tržnega nadzorstva.

§ 3.

1.) Kravji hlevi morajo biti svetli, zračni in prostorni. Vsaka goved naj stoji na 1 metru širine in na 3 metrov dolžine s hlevskim jarkom vred.

Hlev naj bo 2 m 75 cm visok. Tla naj bodo neprodorna in taka, da se da do lahko očistiti. Za dobo 10 let po razglasu teh predpisov lahko dovoli iz važnih razlogov mestni magistrat izjeme glede že sedaj obstoječih hlevov.

2.) Vsako leto vsaj enkrat — in sicer meseca maja — se imajo pobeliti stene in strop hleva ali kjer to ni mogoče, temeljito omiti s kropom, v katerem se razstopi na 10 l vode $\frac{1}{5}$ kg sode.

3.) Kravji hlevi morajo biti od svinjakov popolnoma ločeni. Izjeme v tem oziru lahko dovoljuje mestni magistrat prvih 5 let po objavi tega razglasa.

§ 4.

Krave morajo biti snažne.

Osnažiti jih je vsaj vsak dan enkrat s česalom in krtačo. Vime se mora pred molžo s čedno, suho cunjjo obrisati. Prvo mleko ki pride iz sesce, naj se spusti na tla. Molziči naj imajo, kadar gredo molzt, oprane in čiste predpasnike. Tudi naj si z milom in vodo umijejo roke do komolcev.

§ 5.

1.) Pod imenom „mleko“ se sme prodajati v Ljubljani le naravno, nepokvarjeno in sveže

kravje mleko. Ne sme se mu ničesar pridajati in tudi ničesar odvzeti. Pri 15% C mora imeti vsaj 3,2% tolščice in specifično težo 1'029—1'033. Radi mlekà, ki ne odgovarja glede tolščice temu predpisu, se prodajalca ne kaznuje, če pokaže poskušnja v njegovem hlevu tekom 3 dni po zaplembi mleka, da mleko ni slabo vsled manipulacije, marveč po naravi.

Če se izkaže, da je mleko po naravi slabše, trpi stroške za preiskavo v hlevu mestni magistrat, v nasprotnem slučaju stranka, ki je zaprosila za poskušnjo v hlevu.

2.) Posneto mleko je vsako kravje mleko, kateremu se je odvzelo tolščice. Posneto mleko ima navadno manj tolščice, kot se je zahteva za mleko. Imeti pa ne sme primešane vode. Specifična teža mu mora biti nad 1'033.

3.) Kdor hoče prodajati mleko za otroke ali mleko, ki bi se mu pripisovalo prav posebne dobre lastnosti v zdravstvenem oziru, imeti mora posebno dovoljenje od magistrata. Tudi se izdajo glede takega mleka še posebni predpisi.

4.) Vseh vrst mleko se sme prodajati na cestah in na prostorih, kjer se lahko oprši, le v zaprtih posodah, ali pa v posebnih higijenskih vozovih. Prepovedano je pretakati mleko na cestah in po vežah. Le na trgu za živila je prodaja mleka dovoljena, dokler ni mestne tržnice.

§ 6.

Prepovedano je v Ljubljani prodajati:

1.) Višnjevasto in rumenkasto, plesnivo, grenko, po gnjilem dišeče mleko. Mleko, ki se vleče ali ki je sicer pokvarjeno, bodisi da kaže nenavaden duh ali nenavadno sestavo;

2.) mleko krav, ki so dva dni pred, ali najmanj 5 dni po teletu; vsekako pa toliko časa, dokler se mleko še sesirja;

3.) mleko krav, ki trpe na vrančnem prisadu, šuštavici, steklini, kozah, rumenici, driski, vnetju vimena, zastrupljenju krvi, osobiti na pijemiji in septikemiji, gnilobnem vnetju telečnjaka ali drugih z groznico zvezanih boleznih;

4.) mleko krav, ki imajo jetiko v vimenu ali jetiko v smislu zakona o kužnih boleznih pri živini z dne 27. nov. 1909;

5.) mleko krav, ki imajo vnetje vimena (vovčič); mleko s streptokoki, to je bakterijami, ki povzročajo vovčič, se ne sme dovažati v Ljubljano, dokler ni znano, katera krava daje tako mleko in dokler ni njeno mleko izločeno iz skupne prodaje;

6.) mleko živali, ki se jih zdravi s strupenimi ali sicer zelo močnimi zdravili, ki pridejo tudi v mleko in sicer 3 dni potem, ko se je kravi dalo zdravilo.

7.) mleko, ki ima tuje primesi, bodisi vodo, ohranjevalna sredstva ali pa nesnago; mleko mora biti tako snažno, da ni videti s prostimi očmi nobenih primesij. Več kot 8 gramov nesnage v 1 litru mleka ne sme biti. Snaga mora biti tako velika, da se v enem litru mleka, če eno uro stoji, ne nabere prav nič goščice na dnu.

8.) mleko, ki je že nakisano, to je mleko, ki ima več kot 10% kisline. Tako mleko se skisa če se zavre in ne prestane alkoholne poskušnje. Dobro mleko se tudi ne sme skisati ali sesiriti 3 ure po prodaji.

§ 7.

1.) Mleko in mlečni izdelki se smejo prodajati le v čistih posodah, od katerih se mleko ne more navzeti za človeka škodljivih snovij. Radi tega je prepovedano za mleko rabiti posodo iz medi, bakra, cinka in svinca, kakor tudi iz prav mehkega lesa. Železne in druge posode, ki imajo lešč, ne smejo biti oluščene ali razpokane. Sploh se ne sme rabiti posod, ki bi bile zarjavele, slabo pocinjene in nepostavno z liščem udelane ali ki bi sploh ne odgovarjale odredbam notranjega, justičnega in trgovskega ministerstva z dne 13. oktobra 1897. l. Tudi je pri prometu z mlekem dopustna edino le metrična mera.

2. Vse mlečne posode, razven steklenic, ki drže manj kot 2 l mleka, morajo imeti 12 cm širok vrat, oziroma takega, da jih lahko znotraj osnaži roka odrasčenega človeka.

3.) Steklenice naj bodo iz prozornega stekla.

4.) Mlečne posode, izvzemši mer, morajo imeti dobre zamahe, ali prav dobro zapirajoče pokrovke. Biti morajo vedno zamašene razven, kadar se posoda polni ali prazni. Za zamaho je prepovedano rabiti snovi, ki pijejo ali kvarijo mleko, kakor: papir, cunje, slama ali nepostavni gumi.

5.) Mlečna mera mora imeti roč. da se ne vtika pri pretakanju mleka roke vanj, kajti prepovedano je prste vtikati v mleko ali v smetano, kakor tudi odpihovati z ustmi smetano z mleka.

6.) Mlečnih posod se ne sme brez nadzorstva in varstva postavljati na tla, niti na cesto, niti v veže ali dvorišča. Posebno je paziti na to, da ne onesnažijo posode psi.

7.) Mlečne posode se smejo rabiti le za mleko in mlečne izdelke.

8.) Uporabljati se sme le čisto, snažno posodo, katero se mora tudi med uporabo varovati nesnage. Mlečne posode je vsak dan vsaj enkrat — ob vročini dvakrat — takoj po uporabi splahniti in nato s kropom ali s paro 100° C temeljito osnažiti.

Da se posoda posuši, postaviti jo je na zračnen prostor narobe. Za osnaženje mlečne posode se sme rabiti le voda iz vodovoda ali javnih vodnjakov. Kjer ni teh, se lahko zahteva preiskavo vode po strokovnjakih ali pa se prepove prodaja mleka. Če umivaš posodo s čisto vodo, jo moraš nato še s čisto vodo izplahniti. Sploh naj se posoda pred uporabo še izplahne z mrzlo vodo.

9.) Na vsaki mlečni posodi mora biti razvidno ime in bivališče prodajalca.

10.) Posamezne vrste mleka in mlečnih izdelkov se smejo spravljati v promet le s posebnimi znaki. Posoda, v kateri je posneto mleko, mora imeti zunaj vsaj 3 cm širok rudeč pas na beli podlagi, ki gre krog in krog posode. Če se

toči posneto mleko na pipo, imeti mora posoda nad pipo tako označbo.

Drugi rudeči okraski in napisi na posodi niso dovoljeni. Napisi morajo biti na posodi tako pritrjeni, da jih ni mogoče odstraniti in tudi ne izbrisati. Na posodah, ki drže manj, kot 3 litre in v katerih se nosi naročeno mleko strankam, imajo lahko odznake, ki se dajo odstraniti. Teh označb pa se pri prodaji ne sme izbrisati.

11.) Posode, ki jih pošilja producent trgovcu ali trgovec trgovcu, mora odpošiljatelj zavarovati s plombo ali s pečatom, da jih ni mogoče brez dovoljenja odpreti. Tudi mora biti razvidno iz pošiljatve, kdo je odpošiljatelj. Tako posodo sme odpreti le naslovljenec ali njegov namestnik.

12.) Vozički in vozovi za mleko in mlečne izdelke morajo biti snažni. Na njih se ne sme voziti umazanega perila, obleke, kuhinjskih odpadkov, pomij, kakor sploh nobenih dišečih, gnjilih in umazanih stvari, ki bi mleko onesnažile. Če so na vozičku druga živila, biti morajo mlečne posode v posebni košari, ali posodi.

13.) Za prodajo smetane, sterilizovanega in kislega mleka, sirotke i. t. d. veljajo isti predpisi. Posode, v katerih se prodaja tako mleko in taki mlečni izdelki, morajo imeti natančen napis vsebine.

14.) Pipe, po katerih se toči mleko, morajo biti iz cina ali dobro pocinjene, ne pa iz bakra ali medi. Biti mora izključeno, da bi se na njih napravil zeleni volk.

§ 8.

1.) Mlečni promet nadzoruje v smislu zakona z dne 16. januarja 1896. l. državnega zak. št. 89. iz l. 1897. in v smislu teh predpisov mestno tržno nadzorstvo. Mestna policijska straža je dolžna podpirati v tem prizadevanju tržno nadzorstvo.

2.) Mleko, ki ne odgovarja predpisom, je zapleniti in uničiti. Posestnik mleka sme zahtevati, da se mleko preišče še po autorizovanem preiskuševališču za živila. Če pa tega takoj ne zahteva, se lahko mleko brez odloga uniči.

3. Specifična teža mleka se preiskuje z lakto-denzimetrom, tolšča z Gerberjevim butirometrom, streptokoki mikroskopsko, oziroma na Trommerjev način, bacili tuberkuloze bakteriološko s cepljenjem morskih prašičkov i. t. d.

Dokler ne izda vlada posebnih predpisov za preiskavo mleka, veljajo oni lege-artis.

§ 9.

Da se omogoči vsakemu prebivalcu Ljubljane, dognati kakšno mleko kupuje in uživa, odpre se v laboratoriju tržnega nadzorstva javno in brezplačno preizkuševališče za mleko.

§ 10.

Vsako kršenje predstojećih naredb, kolikor ne spada pod občni kazenski zakon, kaznuje

mestni magistrat s kaznjivo do 20 K, ali zaporom do 48 ur.

§ 11.

Ta naredba zadobi veljavo z dne 1. januarja 1911. Vse dosedanje odredbe glede prometa z mlekom in mlečnimi izdelki izgube ta dan veljavo.

V Ljubljani, 19. julija 1910.

SLOVANSKA KNJIŽNICA LJUBLJANA

K M

F 321

9009914

COBISS •